

АСОВА ІТЕРАТУРА:

ПРОБЛЕМА
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ,
ВМІСТУ ТА ФОРМИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Бердянський державний педагогічний університет

Університет імені Миколаша Ромериса (Литва)

Університет імені Бабеша-Бояї (Румунія)

**МАСОВА ЛІТЕРАТУРА:
ПРОБЛЕМА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ, ЗМІСТУ ТА ФОРМИ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

16–17 жовтня 2015 року

Миколаїв

2015

УДК 821. 161. 2:378. 22

ББК 83.3(4Укр)я73

М 31

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради філологічного факультету
Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
(протокол № 3 від 16 вересня 2015 року)*

Редакційна колегія:

- Філатова О. С., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського (голова редакційної колегії);
Баденкова В. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Гурдуз А. І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Зинякова А. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Корнієнко І. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Мхитарян О. Д., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічної освіти МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Підпригора С. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського (відповідальний секретар);
Родіонова І. Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського;
Романюк Л. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури МНУ імені В.О.Сухомлинського.

М 31

Масова література : проблема інтерпретації, змісту та форми. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Миколаїв, 16–17 жовтня 2015 р.). – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського. – 274 с.

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції вміщено тези з актуальних проблем сучасної української белетристики. порушені питання розглядаються на літературознавчому, мовознавчому та методичному рівнях. До уваги беруться філософський і культурологічний аспекти дослідження означеної проблеми

Видання адресоване науковцям, аспірантам, студентам, вчителям-філологам.

УДК 821. 161. 2:378. 22

ББК 83.3(4Укр)я73

М 31

© Кафедра української мови і літератури
філологічного факультету МНУ імені В. О. Сухомлинського

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І

МАСОВА ЛІТЕРАТУРА

ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА 10

АРПЕНТЬЄВА М. Р.

Бульварний роман: повсякденні та професійні психотерапевтичні відносини 10

БЕРЕГОВА Д. А.

Міфологема Мазепи в сучасному літературному просторі 12

БЕРЕЗА І. Ю.

Естетизація доквілля у романі «Пів'яблука» Г. Вдовиченко 14

БЕРЕЗЯНСЬКА Л. М.

Гендерна проблематика у світовій літературі: англословний контекст 17

БРИГАДИР Я. О.

Феміністична складова сучасної української детективної прози (на матеріалі творчості Євгенія Кононенка) 20

БРОВКО О. О.

Rhizome versus trees: естетичні можливості колажної поетики 22

ГОЛЬНИК О. О.

Езотеричний дискурс прози Володимира Єшкілева 25

ГОНЧАРОВА Н. В.

Біблія у масовій свідомості Київської Русі 28

ГОРБАЧ Н. В.

Руський князь на Дунаї: династична експансія в романі І. Корсака «Завойовник Європи» 31

ГОРБОЛІС Л. М.

Література про АТО в системі формування культури читання українця 33

ГРИЩЕНКО О. В.

Масова & елітарна літератури: естетична стратегія урбаністичного простору 36

ГРОВОВА О. В.

Проблема жіночого письма на прикладі роману «Молоко з кров'ю» Люко Дашвар 38

ДЕМЧЕНКО А. В.

Метаморфози міфологеми дзеркала у романі Наталки та Олександра Шевченків «Бранці мороку» 41

ДМИТРУК Л. І.

Масова література: соціальне замовлення та естетичні стандарти 44

ДОВГАЛЕНКО О. Ю. Міф і реальність у авангардному романі (на матеріалі «Пригод Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» М. Йогансена).....	45
ДОНІЙ В. С. Інтермедіальність у творчості О. Довженка як вияв міжмистецької взаємодії.....	48
ДУДУРИЧ Г. С. Політичний роман Романа Іванчука «Країна Ірредента»: жанрові новації та стереотипи.....	50
ЕГОРОВА Ю. М., КОПЄЙЦЕВА Л. П. Феномен карнавалу в масовій літературі (на матеріалі роману Оксани Забужко «Музей покинутих секретів»).....	52
ЖУРБА С. С. Виробничий роман як текст масової літератури доби соцреалізму.....	55
ЗОТОВА В. Г. Мала проза Людмили Таран: художні нюанси гендерної проблематики.....	57
ЙОЛКІНА Л. В. Вертепна драма в рецепції Володимира Перетця.....	59
КАЗАНЖИ О. В. Масова література як джерело літератури класичної: до питання історичного екскурсу.....	62
КОВПІК С. І. (Не) привабливе в масовій літературі.....	64
КОРЕНОВСЬКА І. Л. Сучасна антиутопія: масова vs елітарна?.....	67
КОРНЄЄВА Л. Л. Фанфікшн як масова літературна творчість.....	68
КОСАРЕВА Г. С. Метафора тілесності в романі Юрія Іздрика «Воцдек» та альтернативній відеOVERSII «52 дні, 51 ніч».....	71
КОСТЕЦЬКА Л. О. Жанр трилеру в творчості М. Кідрука.....	74
КОТ С. Ю. Міфологічний образ трикстера у романі Л. Ердрик «The Round House».....	77
МАКСИМЧУК-МАКАРЕНКО С. О. Художня інтерпретація жіночих біблійних образів у літературній творчості Олександра Довженка.....	80

МОХНАЧЕВА О. В. Страх как психологический и эстетический фактор воздействия в современной формульной литературе.....	82
МУСИЙ В. Б. «Призрак оперы» Гастона Леру в контексте оппозиции «массовая литература / элитарная литература».....	85
НАСАЛЕВИЧ Т. В. Раскрытие образа в современном американском романе при помощи графических приемов (на материале романа Д. Киза «Flowers for Algernon»).....	88
НАУМЕНКО Н. В. Коллективна віршова збірка «Революційна поезія жовтня»: нове прочитання.....	90
НЕВ'ЯРОВИЧ Н. Ю. Кулінарна метафора у романістичі Джозанн Харріс.....	93
НЕСТЕЛЕСВ М. А. Масова література, канон і культ (до проблем взаємодії та дефініції).....	96
НІКІТОВА І. І. Жанрово-тематичні канони творів Олександра Смотрича в контексті проблеми елітарна / масова література.....	98
ОНІКІЄНКО І. М. Кітч у структурі роману С. Жадана «Депеш мод».....	101
ОСТАПЧУК Т. П. Детективи Ореста Стельмаха як варіант масової нуклеарної культури.....	103
ПАЛАМАР С. П. Поезія Оксани Забужко: спроба прочитання.....	106
КОРНЄЄВА Л. Л., ПАНЧУК І. В. Творчество Эльчина Сафарли: мужской взгляд на женские судьбы.....	109
КОЧ Н. В. Інтертекстуальність масової літератури: когнітивний аспект.....	112
ПАСІЧНИК О. В. Візначено-таборовий дискурс: гендерний аспект (за творами О. Солженіцина, М. Нарокова, У. Самчука).....	113
ПІПЕТЕНА О. О. «Культурологічний» лабіринт у романі Дена Брауна «Код да Вінчі».....	116
ПОТРЕБНАЯ В. Л. Русская женская проза второй половины XIX столетия и литературный канон.....	119

ПОЧЕБУТ Ю. І. «Формула характеру» в романі Люко Дашвар «Село не люди»	123
РАЗЖИВІН В. М. Жанровий експеримент як основа творчості Владислава Івченка.....	125
РОЗМАРИЦЯ С. А. Культурні тексти радянської літератури: роман П. Капельгородського «Шурган».....	128
РУССОВА В. М. Гендерна складова роману Н. Доляк «Гастарбайтерки»	130
СИЗОНЕНКО Н. А. Екфрасис в історіографічній метапрозі Великобританії.....	133
СІЛЬМАН К. В. Письменницька інтернет-есеїстика як різновид масової літератури.....	135
СУХАРЄВА С. В. «Lament» Шимона Старовольського: до проблеми формування громадської думки у XVII ст.....	137
ТАБУНЦІК Т. О. Хронологію часу в авантюрно-історичній повісті 1920-1930-х рр.....	139
ТКАЧЕНКО Т. І. Специфіка «масовизму» малої прози Олександра Гаврилюка.....	142
ТУПАХІНА О. В. Вікторіанський претекст у дзеркалі масової літератури (на прикладі сучасних реінтерпретацій роману Ш. Бронте «Джен Ейр»).....	145
ХОМИЧ Ю. В. Ігрові прийоми у масовій літературі (на матеріалі збірки есе С. Пиркало «Кухня егоїста»)	147
ХРИСТО В. О. Сучасна українська масова література як невід'ємна складова літературного процесу	149
ЦЕБРИК О. Є. Сучасна «гіоремно-кримінальна» проза: нуар як жанр масової літератури	152
ЧЕРНИШ А. Є. Боротьба з іншим у собі (за трилогією Ю. Андруховича «Рекреації», «Московіяда», «Перверзія»).....	154

ЧОРНОБАЄВ О. В. Специфіка реалізації світоглядних позицій Леоніда Полтави у фантастично-пригодницькій повісті «Чи зійде завтра сонце».....	157
ШАРОВА Т. М. Трагічні колізії роману К. Гордієнка «Буймир»	160
ШЕСТОПАЛОВА Т. П. Масовій літературі – «масову філософію» (антропологічні горизонти сучасного письменства)	162
ШОСТАК О. О. Декострукція мілітарних міфів соцреалізму у воєнному наративі І. Качуровського	165
ШВЕЦЬ Т. В. «Високий» і «масовий» компоненти в літературних мемуарах Докії Гуменної	168
ЯБЛОНСЬКА Н. М. Жанр іронічної новели у творчості Володимира Даниленка	170
ЯКИМОВИЧ В. А. Жінка як «Інша» (за романом «Почерк Леонардо» Діни Рубіної).....	173
ЯРОВЕНКО Т. С. Маргіналії Олександра Суржавського: інтерпретації жанру	175
РОЗДІЛ П ЛІНГВОПОЕТИКА МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	178
БАБІЙ Ю. Б. Роль складнопідрядних конструкцій в образній частині української загадки.....	178
ГИТЮК Х. М., ЗИНЯКОВА А. А. Наголошування іменників у поезії «Катерина» Т. Шевченка	180
ГУЗЕНКО С. В. Лекеичні контрасти у художніх творах братів Капранових	183
ЖЕЛІЗКОВА В. В. Семіотична домінанта поезії експресивності: сучасний текст.....	186
ЗИНЯКОВА А. А. Особливості акцентуації іменників у поемі «Енеїда» І. Котляревського	189
ІСАЄВ В. О. Алюзія як стилістичний прийом у сучасній прозі	191

КОРНІЄНКО І. А. Ономастична палітра драматичного твору Лесі Українки «Кассандра»	194
КРИНИЦЬКА Н. О. Позитивні експресивні смисли знаків-символів у гуморесах П. Глазового	197
ЛАНДЕР М. А. Лінгвозасоби експресії у прозі сучасної української масової літератури	199
БАДЕНКОВА В. М., МАКАРОВА Н. А. Пори року в індивідуально-авторській інтерпретації Д. Кременя	202
ПОНОМАРЕНКО С. С. Акцентуація займенникових іменників у драмі-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки	205
РУДЕНКО М. А. Структуральний аналіз у процесі вивчення роману Л. Бондаренко «Тринадцята жінка Фрейда»	209
САВЧУК Ю. Ю. Астральні символи в ранній творчості Д. Кременя: «кліше» і «матриця»	211
САДОВАЯ А. Ю. Родство в поетическом дискурсе Э. Январева	214
ТРИГУБ Л. Г. Пародийная поэзия Леонида Филатова в лингвистическом и метапоэтическом освещении	217
ШЕСТОПАЛ О. С. Функційне навантаження інфінітивного наголосу в «Енеїді» І. Котляревського	219
РОЗДІЛ ІІІ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ І ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	223
АБЛАМСКАЯ Е. В. Влияние массовой литературы на формирование языковой личности студента	223
ВАСИЛЬКОВА Н. І., АЛБУЛ А. О. Формування національно-мовної особистості у процесі вивчення сучасної літератури	226
ГІНКЕВИЧ О. В. Особливості вивчення творчості Г. Г. Маркеса у ВНЗ	228

ГЛАДИШЕВ В. В. Про застосування культурологічного контексту під час вивчення творів «масової літератури» в загальноосвітній школі	231
МХИТАРЯН О. Д. Масова література в школі: специфіка вивчення	234
НАЗАРЕНКО Л. А. Постмодернові твори в системі літературної освіти старшокласників	236
ПІДГОРНА О. М. Можливості клінічної демонстрації на етапі інтерпретативного аналізу художнього тексту в умовах медичного ВНЗ	239
РУСКУЛІС Л. В. Розвиток аудіативних умінь п'ятикласників під час вивчення творів миkolaївський письменників	243
РОЗДІЛ ІV МАС-МЕДІА І МАСОВА ЛІТЕРАТУРА: РІВНІ ВЗАЄМОДІЇ	246
БІТКІВСЬКА Г. В. Жанри масової літератури в сучасних літературних журналах	246
КОВАЛЬЧУК О. О. Масова література в жіночому періодичному виданні	248
ФІЛАТОВА О. С.	251
Мас-медіа і масова література: тоталітарний формат взаємодії	251
ЩЕРБАНЬ К. О. Подібність орієнтирів масової літератури та ЗМІ на лексичному рівні	254
ЧАУРА Н. С. Масова література в українському медіапросторі (на прикладі журналу «Кур'єр Кривбасу»)	256
РОЗДІЛ V ФЕНОМЕН КІТЧУ В КУЛЬТУРІ	259
ШПАК Д. О. Кіч як соціокультурне явище: порівняння його ролі у тоталітарній та масовій культурі	259
ШУЛЯК С. О. Інформаційна нерівність як глобальна проблема сучасності	262
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	267

сумління, добро, зло) відносять тривіальні історії у площину універсальних значень, але не роблять самі ці історії універсальними й незмінними; радше відтінюють їхню вичерпаність, демонструють розрив між максимами – щоденного життя й гуманітарної місії людини: «Більшість життєвих негараздів та душевних сумнівів походять від нашого небажання щоденно поділяти наші вчинки на добрі й погані. Ми маємо нашу любов, проте не завжди нею користуємось. Ми маємо страх, і покладаємось на нього більше, ніж потрібно...» [3, 134].

Ірен Роздобудько в романі «Амулет Паскаля» вдалася, за її власним визначенням, до «філософської містифікації». «Філософія» цього твору цілком відповідає законам масового читання – легкого й манливого шансом замешкати у вичаруваному фантазійному світі, якщо ти взагалі здатен робити фантазію своїм справжнім життям, адже філософія насамперед існує не в іменах чи відомих наукових тезах, а в незалежному способі представлення себе світові й собі світу. «На початку будь-якої філософії лежить подив», – писав М.Монтень. «Голка» навчилася ховати подив і сум'яття, від яких її щоби часто шаріють, за епатажем, випереджаючи реакції інших. Опинившись у домі мсьє Паскаля, вона готова сприймати його дім і як поразку («Усі мої дії й участь в активному громадському житті закінчувалися втечею. Можливо, тому я потрапила в усі пастки, котрі зустрічалися на моєму шляху. Я давно звернула увагу на ось такий парадокс: ті, хто намагаються втекти, завжди опиняються пійманими на той гачок, від якого хотіли вберегтися») [4] [Тут і далі переклад мій. – Т.Ш.], і як перемогу («Коли я думаю про те, як опинилася тут – у цій країні, у цьому домі, біля цього лісу, – саме тоді й спадає на думку те, про що я вже говорила: ліфт відкрився, хід планет порушився, найменша матрешка впала, розбилася, з неї вилетіла гуска, з гуски випало яйце, з яйця – голка. Голка впала у стіг сина. Усе просто. Голка – це я...» [4]) своєї життєвої філософії. Цю останню живить уява й обдаровує станом свободи й невимушеності, в якому й народжується, зрештою, «філософська містифікація».

Згадані художні зразки показують, що, орієнтуючись на широке читачське коло, письменники застосовують маркери філософії, іронізуючи з вичерпаності філософських концептів, які для багатьох сучасників перетворюються на зайвий чи навіть небезпечний подразник психіки, зорієнтованої на споживання «легких» творчо-інтелектуальних «продуктів». У другому випадку задані в етичних проекціях філософські концепти вже самі вказують на вичерпаність людини як етико-гуманітарного дискурсу. Зрештою, сучасне письменство відновлює сенс філософії окремої людини в рамках її життя, відкриваючи одночасно перспективу повноти існування й неочікувані загрози для неї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агеева В. Розрахунок із соцреалізмом / Віра Агеева // Агеева В. Аполонія модерну: обрис ХХ віку. – К. : Грані-Т, 2011. – С. 110.
2. Денисенко Л. Калейдоскоп часу / Лариса Денисенко. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. – 320 с.
3. Жадан С. Месопотамія / Сергій Жадан. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. – 368 с.

4. Роздобудько І. Амулет Паскаля / Ірен Роздобудько // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-reading.club/book.php?book=1037675>.
5. Таран Л. «Мені пощастило на старті...» Розмова з Оксаною Забужко / Людмила Таран // Жінка як текст: Емма Андієвська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти ; [упоряд. Л. Таран]. – К. : Факт, 2002. – С. 177–198.
6. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр : монографія / Софія Філоненко. – Донецьк : ЛАНДОН–ХХІ, 2011. – 432 с.

ШОСТАК О. О.

м. Рівне

olgashostak92@mail.ru

ДЕКОНСТРУКЦІЯ МІЛІТАРНИХ МІФІВ СОЦРЕАЛІЗМУ У ВОЄННОМУ НАРАТИВІ І КАЧУРОВСЬКОГО

Соцреалізм сформований на межі політики й естетики. На сьогодні одним із актуальних напрямів досліджень цього феномену постає його осмислення з перспективи теорії масової культури та з'ясування кітчевої природи соцреалістичного мистецтва. Такий аспект наукових пошуків апробують Т. Гундорова, С. Добренко, Т. Свербілова, С. Філоненко, В. Хархун. Для творів соцреалізму як явища масової культури притаманні нормативність, доступність, жанрова визначеність, банальність змісту, спрощеність форми, однозначність рецепції. Ці тексти тиражують обгрунтований К. Кларк «основний сюжет», що базується на повторюваних образах-ідеологемах і бінарних опозиціях, які як візуальний плакатний кітч виконують пропагандистську роль [1, 52, 58–59]. Так, соцреалістичний воєнний наратив вирізняється наступальною настановою та орієнтований на перемогу. Його цементують мілітарні міфи священної війни, переможного визволення, великої сім'ї і провідна опозиційна модель ворогів/героїв. Така ідеологічна структурна схема покликана сконструювати в масовій свідомості офіційну стратегію пам'яті про Другу світову війну. Нівеляція історизму – засадничий принцип політичного міфотворення.

Еміграційний письменник І. Качуровський у діалогі «Шлях невідомого», «Дім над кручею» деконструє мілітарні міфи соцреалізму і відтворює правдивий досвід війни в національних координатах на протигагу кітчевій парадно-романтичній версії. У мілітарному дискурсі текстів домінують концепти страху, травми, смерті. Уже семантика назв творить контрастну вісь до апології війни. У першій частині діалогі «Шлях невідомого» центральним виступає хронотоп дороги, який окреслює мотив утечі, протиставлений активній участі в бойових діях. А роман «Дім над кручею» репрезентує топос родинної твердині, що вибудовує цивільний простір із виразною оборонною настановою. Автор не відтворює масових батальних сцен, надаючи перевагу змалюванню реалій окупації та екзистенційних координат катастрофи, що прикметно для антивоєнної прози. Причому сім'я як духовний центр і сакральний захисний бар'єр опонує державницькому міфу «великої родини».

Проектування образу України через категорію жертви набуває полемічних ознак щодо літератури соцреалізму та підриває основи архетипу матері-батьківщини.

Натуралістичну образність автор поєднує зі сповідально-ліричною складовою, тому в діалогії обрано монологічну першоособову нарацію. Війна представлена крізь призму сприйняття немілітарного героя. Головний персонаж – син розкуркулених батьків, інтелігент, дезертир. Ремез відмовляється захищати тоталітарний лад, який знищив його сім'ю, і стверджує, що має зовсім іншу батьківщину, хоча й не вживає слова «Україна». Існування опозиційних до офіційної політики настроїв реміфологізує стереотип «морально-політичної єдності радянського суспільства».

Письменник здійснює подвійне кодування війни, омовлюючи травми довоєнного періоду та сучасний мілітарний досвід. У романах присутні згадки про колективізацію, голодомор, репресії. І. Качуровський розвінчує архетип батька народів – Сталіна, політика якого призвела до масштабних травматичних наслідків для України.

У романах деміфологізовано героїчний образ захисника «вітчизни», який має різні іпостасі: народний ополченець, червоноармієць, партизан. Головний герой зауважує, що так зване ««ополченіє» складалося з недолітків, підстаркуватих, півінвалідів і, в кращому випадку, з невдалих дезертирів і симулянтів, як я» [3, 15]. Це були цивільні жителі, які однаково боялися вбивати і загинути в бою. Із перших сторінок роману «Шлях невідомого» піддано профанації образ Червоної армії, яка відступає: «Зброї нема, на кількох одна гвинтівка; пайок – склянка пшона на два дні [...]» [3, 12]. Героїзм та ідеалізація відсутні й в описах бойових дій. І. Качуровський прориває соцреалістичний канон, зображуючи радянський партизанський рух через маркери насильства, грабунків, розпусти.

Реміфологізації радянської версії героїчної війни слугує також введення в контекст мілітарних символів буденних житейських дрібниць: «І так хлопці до тих атак звикли: один з кулемета строчить, другий курку на обід обціпує...» [2, 69]. Через іронію трагічне втрачає звичний пафос, що в цілому нівелює героїку війни, а принципова неіронічність – прикметна ознака соцреалістичного канону.

І. Качуровський деконструє радянський міф «визволення». У романі «Дім над кручею» вказано, що всіх, хто співпрацював із німцями, зокрема старост, поліцаїв, перекладачок і їх рідних, вважають зрадниками батьківщини і вбивають. Чоловіків зі звільнених територій відправляють у штрафні батальйони на фронт. Отже, постає захисника вітчизни досягається через проекцію ворога мирного населення.

У діалогії нову інтерпретацію отримує магістральна в каноні соцреалізму опозиційна схема героїв та ворогів. До речі, однозначний поділ на позитивних і негативних персонажів – характерна риса масової літератури. Традиційний мілітарний герой у творах відсутній. Його кшталтування відбувається в межах ціннісної ієрархії, а не фізичної сили й партійної ідейності. Натомість іпостась

чужинця як Іншого не завжди кодифікується в означенні ворожої сутності. У творах також вимальовується образ компромісної самототожності, що мала виразно негативне маркування в літературі соцреалізму: дезертири, біженці, старости, поліцаї, оstarбайтери. На рівень ворога виведено радянський і німецький тоталітарні режими, рівнозначні за своєю злочинною суттю.

Відстоюючи ідею про те, що на війні нема переможених і переможців, а є лише принижена людина, І. Качуровський окреслює як пріоритетний антимілітарний образ жертви, який вносить корективи в традиційну бінарну опозицію ворогів/героїв. У цьому контексті багатоаспектно представлена фемінна модель: жінка, позбавлена війною матримоніальної ніші; мати-страдниця; жінка як об'єкт статевого насилля і трофей переможців. Через категорію жертви означений образ дитини війни, доміанти в кодифікації якого – сирітство, голод, беззахисність. У трагічному модусі письменник відтворює також маргіналізований офіційним канонем мілітарний досвід представників інших недержавних націй – євреїв та циган.

У романах розкрито інтровертний вимір війни. Автор досліджує психологічний стан людини в межовій ситуації (страх, втрата природних больових реакцій, здатності мислити). І. Качуровський реабілітує репресовану національну пам'ять про Другу світову війну з акцентом на історії в людському вимірі. Опозицію до мілітарного простору утворюють топоси природи й культури, які означають духовні цінності, сталість і довершеність буття. Філософські рефлексії головного героя про війну як масштабну гуманітарну катастрофу, аналіз екзистенційних станів, мистецькі аллюзії засвідчують риси психологічної інтелектуальної прози.

Отже, І. Качуровський у діалогії «Шлях невідомого» і «Дім над кручею» утверджує альтернативну модель пам'яті про Другу світову війну, долаючи соцреалістичний кітч шляхом розвінчування засадничих мілітарних міфів. Діаспорний письменник підриває офіційну парадигму, ґрунтовану на кодах масового мистецтва: переводить ідеологічний реєстр на екзистенційний, протиставляє правду сфальшованій реальності, трагедійний пафос оптимізму, індивідуалізовані характери персонажам-схемам, відкритий фінал наперед відчитуваній кінцівці. Авторський мілітарний міф, проєктований на Україну, піддає ревізії тотальну експліцитність радянського проєкту, позиціонує війну як драму національної ідентичності, що розгортається в полі соціально-політичних і морально-етичних проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гундорова Т. Соцреалізм як масова культура / Т. Гундорова // Сучасність. – 2004. – №6. – С. 52–66.
2. Качуровський І. Дім над кручею / І. Качуровський. – Мюнхен : Видавництво «Дніпрова хвиля», 1956. – 264 с.
3. Качуровський І. Шлях невідомого / І. Качуровський. – Мюнхен : Видавництво «Дніпрова хвиля», 1966. – 160 с.

<http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=171&id=4207&language=uk> – Заголовок з екрану.

10. National Telecommunications and Information Administration – Fact Sheet: Racial Divide Continues to Grow: Falling through the Net: Defining the Digital Divide, 1999. – July. – Режим доступу: <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/digital/divide/factsheets/racial-divide.htm> – Заголовок з екрану.
11. Powell, A. Falling for the Gap / A.Powell. // Reason. – №11. – Nov. 1999. – Режим доступу: <http://reason.com/9911/fe.ap.falling.html> – Заголовок з екрану.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

- Абламська О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Албул А. О., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського «Формування національно-мовної особистості у процесі вивчення сучасної літератури»
- Арпентьева М. Р., кандидат психологічних наук, доцент, старший науковий співробітник кафедри психології розвитку і освіти Калузького державного університету імені К. Е. Цюлковського
- Бабій Ю. Б., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Баденкова В. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Берегова Д. А., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Береза І. Ю., кандидат філологічних наук, доцент (Миколаїв)
- Березянська Л. М., викладач англійської мови Іллічівського морського коледжу Одеського національного морського університету
- Бітківська Г. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри світової літератури Київського університету імені Бориса Грінченка
- Бригадир Я. О., аспірант Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка
- Бровко О. О., доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Бориса Грінченка
- Василькова Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
- Гитюк Х. М., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Гінкевич О. В., викладач кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Гладишев В. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Гольник О. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури, докторант Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Гончарова Н. В., викладач української мови і літератури Миколаївського будівельного коледжу Київського національного університету будівництва і архітектури

Горбач Н. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури Запорізького національного університету

Горболіс Л. М., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Грищенко О. В., здобувач кафедри літературознавства Національного університету «Киево-Могилянська академія»

Громова О. В., здобувач кафедри української мови та літератури, секретар кафедри Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

Гузенко С. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Демченко А. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури Херсонського державного університету

Дмитрук Л. І., кандидат філологічних наук, викладач кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова

Довгаленко О. Ю., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Доній В. С., аспірант кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

Дудурич Г. С., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Єгорова Ю. М., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української і зарубіжної літератури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Желязкова В. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Журба С. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та світової літератур Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет

Зинякова А. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Зотова В. Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Ісаєв В. О., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Йолкіна Л. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Казанжи О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Ковальчук О. О., аспірант Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Ковпик С. І., доктор філологічних наук, професор кафедри української та світової літератур Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Копейцева Л. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Кореновська І. Л., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Корнеєва Л. Л., кандидат філософських наук, доцент кафедри російської і зарубіжної літератури та історії культури Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Корнієнко І. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Косарева Г. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Костецька Л. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету

Кот С. Ю., старший викладач кафедри англійської філології Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Коч Н. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Криницька Н. О., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Ландер М. А., викладач кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Макарова Н. А., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Максимчук-Макаренко С. О., аспірант кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Мохначова О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри російської філології та зарубіжної літератури Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Мусій В. Б., доктор філологічних наук, професор кафедри світової літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Мхитарян О. Д., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Назаренко Л. А., вчитель української мови і літератури Миколаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11

Насалевич Т. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та методики викладання англійської мови Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Науменко Н. В., доктор філологічних наук, професор кафедри українознавства Національного університету харчових технологій

Нев'ярович Н. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

Нестелеєв М. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Нікітова І. І., викладач української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Онкієнко І. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та світової літератур Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Остапчук Т. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Паламар С. П., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент Київського університету імені Бориса Грінченка

Панчук І. В., студентка філологічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Пасічник О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Кременецької обласної

гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

Підгорна О. М., викладач української мови і літератури, практичний психолог Миколаївського базового медичного коледжу

Плетена О. О., магістрант факультету іноземної філології Херсонського державного університету

Погребна В. Л., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики Запорізького національного технічного університету

Пономаренко С. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Почебут Ю. І., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Разживін В. М., кандидат філологічних наук, доцент ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Розмариця С. А., аспірант кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету; викладач української мови та літератури (МБК КНУБА)

Руденко М. А., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Рускуліс Л. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Руссова В. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Савчук Ю. Ю., студентка філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Садова Г. Ю., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Сизоненко Н. А., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов факультету слов'янської

філології Київського національного лінгвістичного університету

Сільман К. В., аспірант кафедри журналістики Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Сухарева С. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Табунщик Т. О., аспірант кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

Ткаченко Т. І., кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри новітньої української літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Тригуб Л. Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології (прикладна лінгвістика) Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Тупахіна О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології та перекладу Запорізького національного університету

Філатова О. С., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Хомич Ю. В., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Христо В. О., аспірант кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

Цебрик О. Є., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Чаура Н. С., аспірант кафедри української літератури Херсонського державного університету

Черниш А. Є., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Чорнобаєв О. В., старший викладач кафедри української літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

- Шарова Т. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури, декан філологічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
- Швець Т. В., викладач української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
- Шестопад О. С., викладач кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського державного університету імені Петра Могили
- Шестопалова Т. П., доктор філологічних наук, професор кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського державного університету імені Петра Могили
- Шостак О. О., аспірант кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету
- Шпак Д. О., кандидат історичних наук, доцент з/н кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»
- Шуляк С. О., кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»
- Щербань К. О., магістрант філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
- Яблонська Н. М., викладач української мови та світової літератури; аспірант кафедри теорії і методики української та світової літератури Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
- Якимович В. А., здобувач кафедри української мови та літератури, лаборант кабінету інноваційних комп'ютерних технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
- Яровенко Т. С., кандидат філологічних наук, викладач української літератури Харківського медичного коледжу Харківського національного медичного університету

Підп. до друку 12.10.2015. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 16,0. Тираж 100 прим. Зам. 1210-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.